

DRAUDIMO PRODUKTŲ KAINŲ LYGINAMOJI ANALIZĖ LIETUVOJE

DEIMENA KIYAK¹, LINARA PRANCKEVIČIŪTĖ²

Klaipėdos universitetas (Lietuva)

ANOTACIJA

Akcentuojant darnaus ekonominio vystymosi prielaidas Lietuvoje ir siekiant tyrimų pagrindu kurti regioninę politiką, atliktas Lietuvoje veikiančių draudimo bendrovių parduodamų ne gyvybės draudimo produktų kainų palyginimas, apibendrinti pagrindiniai veiksniai, lemiantys skirtingas kainas, išryškinami draudimo produktų įsigijimą skatinantys veiksniai. Konstatuojama, kad dėl draudimo produktų specifškumo vartotojams sudėtinga nustatyti konkretaus pasiūlymo vertę ir išsirinkti rinkoje kainos ir kokybės požiūriais geriausią pasiūlymą. Atkreiptinas dėmesys, kad vertinant draudimo produkto kainą (vertę) ypač svarbu išanalizuoti papildomas pasiūlymo sąlygas kuriose numatomos draudimo rizikos ir draudimo sumos, kurių pagrindu ir suformuojama galutinė draudimo įmoka. Ieškant geriausio rinkoje pasiūlymo negalima apsiriboti tik kainos aspektu.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: *ne gyvybės draudimo produktai, kaina, papildomos draudimo sąlygos.*

JEL KLASIFIKACIJA: G 22, E30, L11, Y10

DOI: <http://dx.doi.org/10.15181/rfds.v13i2.824>

Įvadas

Dėl skirtingų požiūrių į tiriamąjį objektą mokslininkai draudimą ir su juo susijusius procesus traktuoja nevienareikšmiškai (Čibinskienė ir kt., 2005: 33). Kaip teigia J. Narkūnienė ir R. Stašys (2003: 79), draudimo įmonių veikla svarbi tiek visos šalies ekonomikos, tiek ir pavienio draudėjo atžvilgiu. Draudimas – tai rizikos pasidalijimo ir persikirstymo, perkėlimo, sumažinimo sistema, tai paslauga draudėjams ir pelningas verslas draudikams.

Sėkmingą draudimo įmonių veiklą lemia gebėjimas orientuotis į atitinkamus draudėjų segmentus ir sumaniai tenkinti jų draudimo paslaugų poreikius bei lūkesčius. Visapusiškai pažindamos draudėjus ir suvokdamos jų poreikius, lūkesčius bei jų elgsenos apraiškas draudimo paslaugų rinkoje draudimo įmonės gali imtis efektyvių rinkodaros veiksmų ir priemonių, kurios skatintų potencialius draudėjus draustis arba keisti jų elgseną, kaip pageidauja draudikai (Kinduryš, 2008: 52). Svarbiausi draudimo rinkos dalyviai – vartotojai, kurių norai ir finansinės galimybės leidžia egzistuoti draudimo verslui. Potencialus draudimo paslaugų vartotojas labai svarbus draudimo įmonei, todėl sėkmingą draudikų veiklą lemia gebėjimas orientuotis į atitinkamus draudėjų segmentus ir sumaniai tenkinti jų draudimo paslaugų poreikius bei lūkesčius.

¹ Deimena Kiyak – daktarė (socialiniai mokslai – ekonomika), docentė. Klaipėdos universiteto Ekonomikos katedra
Moksliniai interesai: finansai, apskaita, kainodara, finansinė-ekonominė analizė
El. paštas: deimena.kiyak@gmail.com
Tel.: +370 682 202 53

² Linara Prancevičiūtė – Klaipėdos universiteto Ekonomikos katedros magistrantė (socialiniai mokslai – ekonomika)
Moksliniai interesai: finansai, apskaita, kainodara, finansinė-ekonominė analizė
El. paštas: linara.pranceviciute@gmail.com
Tel.: +370 652 247 57

Draudimo paslaugų kainodara ir jos politika yra vienas svarbiausių rinkodaros sprendimų. Šie sprendimai ne tik padeda pozicionuoti draudimo paslaugų produktą norimam segmentui, bet ir leidžia įgyvendinti draudimo įmonės strateginius planus bei gauti reikiamą pelną (Kindurys, 2002: 164).

Problema. Draudimo paslaugos – tai vienos sudėtingiausių paslaugų tiek bendrai visų paslaugų, tiek ir joms artimų finansinių paslaugų amplitudėje. Šių paslaugų vartotojai patiria bene didžiausią savotišką netikrumą dėl paslaugų, už kurias moka. Pirkdami draudimo paslaugas, vartotojai moka už kažką neapčiuopiamo, kas draudimo terminologijoje vadinama *rizikos sumažinimu*. Vartotojai visą laiką „vartoja“ riziką, kurią, įsigijus draudimo paslaugą, perima draudimo įmonė. Paprastai suvokti draudimo paslaugos esmę ir paslaugos funkcionavimo mechanizmą, nepatyrus nuostolių bei nesurinkus informacijos apie draudimo nuostolio kompensavimo subtilybes, vartotojams iš tiesų sudėtinga (Ulbinaitė, 2010: 1). Todėl galima teigti, kad draudimo paslaugų produktai – tai vieni vartotojui sunkiausiai suprantamų ir įvertinamų produktų. Būtent todėl draudimo įmonės turi įdėti nemažai pastangų kurdamos savo produktų rinkodaros, ypač kainodaros, strategijas. Vartotojui turi būti aiškus draudimo produktų turinys (sąlygos) ir kainos sandara, kad įsigydamas draudimą jis jaustųsi ramus ir saugus.

Pasak V. Kindurio (2002), draudimo paslaugų produkto kaina daugumai šių paslaugų vartotojų, išskyrus patyrusius klientus ir finansų institucijas, yra svarbiausias dalykas. Prie draudimo paslaugų produkto pagrindinių savybių priskiriama: jo kaina (draudimo įmokos tarifas), padengiamos draudžiamos rizikos ir draudimo įmonės atsakomybės sąlygos (ypatingos sąlygos, išimtys ir franšizė). Kadangi pastaruoju metu išsivysčiusiose šalyse draudimo įmonės savo klientams siūlo vienodą tų pačių rizikų padengimą, draudimo paslaugų kaina draudikų veikloje tapo ypač svarbi. Dauguma klientų yra jautrūs draudimo paslaugų kainų lygiui, tačiau vartotojui pasirinkti norimą draudimo produktą, atsižvelgiant į skirtingas draudimo bendrovių siūlomas kainas, labai sudėtinga. Todėl akcentuojant darnaus ekonominio vystymosi prielaidas Lietuvoje svarbu atlikti ne gyvybės draudimo produktų kainų lyginamąją analizę.

Tyrimo objektas: ne gyvybės draudimo produktų kainos ir jas veikiantys veiksniai.

Tyrimo tikslas: siekiant tyrimų pagrindu sukurti regioninę politiką, atlikti Lietuvoje veikiančių draudimo bendrovių parduodamų ne gyvybės draudimo rūšių produktų kainų lyginamąją analizę.

Tyrimo uždaviniai:

- Susisteminti Lietuvoje parduodamų ne gyvybės draudimo rūšių produktų kainas.
- Palyginti tarpusavyje Lietuvoje veikiančių draudimo bendrovių ne gyvybės draudimo produktų kainas ir nustatyti, ar vartotojui nesudėtinga identifikuoti bendroves, kurios siūlo palankiausias produktų kainas.

Tyrimo aprašymas. Pasirinktas tyrimo objektas – draudimo paslaugų produktai, siekiant iširti, kodėl skirtingų draudimo bendrovių Lietuvoje siūlomos kai kurių draudimo produktų kainos taip varijuoja. Remiantis J. Dawes (2004), draudimas, kaip tyrimo objektas, yra tinkamas, kai siekiama nustatyti kainos ir vartotojo pasiryžimo pirkti / nepirkti ryšį.

Norint apsaugoti draudėjų interesus, draudimas Lietuvoje skirstomas į dvi šakas – gyvybės ir ne gyvybės, kurias reglamentuoja draudimo įstatymas. Ne gyvybės draudimui priskiriami: draudimas nuo nelaimingų atsitikimų (toje pačioje struktūroje – ir draudimas ligos atveju), transporto, turto, kelionių, civilinės atsakomybės draudimas. Šio tyrimo akcentas – ne gyvybės draudimo rūšių kainos.

Tiriant kainas išnagrinėti šie Lietuvos Respublikoje registruotų ir veikiančių ne gyvybės draudimo įmonių pasiūlymai: AB „Lietuvos draudimas“, UAB DK „PZU Lietuva“, „ERGO Insurance SE“ Lietuvos filialas, „IF P&C Insurance“ AS filialas, „BTA Insurance company“ SE filialas, „SEESAM Insurance“ AS filialas, „Compensa Towarzystwo Ubezpieczeń S.A.“ Vienna Insurance Group filialas, AAS „Gjensidige Baltic“ Lietuvos filialas.

Tyrimo metodai: teisės aktų analizė, duomenų rinkimas, klasifikavimas, grupavimas, lyginimas, detalizavimas, eliminavimas, apibendrinimas, sisteminimas, interpretavimas, loginė lyginamoji analizė ir sintezė.

1. Draudimo rinka ir jos produktų kainų nustatymo ypatumai

Draudimo sistema yra finansų sistemos dalis, kurios pagrindinė funkcija – padengti finansinius nuostolius ir patenkinti draudėjų piniginius poreikius ateityje, patyrus draudiminiuosius įvykius. Pasak A. Čibinskienės, J. Činauskaitės ir V. Navicko (2005: 35), draudimas plačiąja prasme – tai tokia ekonominių, finansinių ir socialinių santykių visuma, kurią reguliuoja ypatinga šalies teisinė bazė ir kuri formuoja specialų tikslingą fondą iš namų ūkio, gamybos, kredito, valstybės sektorių bei tarptautinių organizacijų piniginių lėšų, kurios vėliau perskirstomos ir panaudojamos to fondo dalyvių patiriamiems nuostoliams dėl nepalankių, bet aptartų, sąlygų atlyginti (kompensuoti). Pats draudimas išskirtinis tuo, kad neatitinka standartinės ekonominės veiklos principų, t. y. valstybė stengiasi reguliuoti ne tik draudikų mokumą, bet ir, pavyzdžiui, dažnai nustato draudimo sutarčių struktūrą (Lezgovko ir kt., 2008: 126).

Svarbiausi draudimo rinkos dalyviai – vartotojai, kurių norai ir finansinės galimybės leidžia egzistuoti draudimo verslui. Potencialus draudimo paslaugų vartotojas draudimo įmonei ypač svarbus, todėl sėkmingą draudikų veiklą lemia gebėjimas orientuotis į atitinkamus draudėjų segmentus ir sumaniai tenkinti jų draudimo paslaugų poreikius bei lūkesčius. Tad draudimo įmonės, siekdamos efektyvios ir pelningos veiklos, turi taikyti sudėtingus tyrimo metodus, kad galėtų įvertinti draudėjų lūkesčius ir nustatyti jų elgsenos motyvus (Lezgovko, 2010). Taigi specifinė prekė, siūloma draudimo rinkoje, – tai draudimo paslauga, kurios vartojimo kaina yra draudiminės apsaugos, priimančios draudimo išmokos formą, suteikimas.

Draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą draudimo įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta draudiminis įvykis.

Finansinės paslaugos yra labai neapčiuopiamos (Estelami, 2008). Draudimo paslaugos yra labiau neapčiuopiamos nei, pvz., banko paslaugos, kurios apima tiesioginį pinigų išėmimą, nes išskyrus pasirašytą draudimo sutartį jos neturi greito ir matomo piniginio sandorio rezultato. Vieninteliu apčiuopiamu rizikos sumažinimo (t. y. draudimo) paslaugos rezultatu galėtų būti nuostolio ir / ar žalos draudimo sutarties galiojimo laikotarpiu patyrimas.

Draudimo, kaip ir kitų paslaugų, pirkimas prasideda nuo poreikio draustis suvokimo. Atitinkamos rūšies draudimo paslaugos patenkina draudėjo poreikį, kuris tiesiogiai susijęs su rizikos sumažinimu, nes draudikas perima draudėjo patiriamą riziką. Draudėjas nesuvokia draudimo paslaugų turinio ir naudos, kol nepatiria realių nuostolių.

Išskirtinis draudimo paslaugų ypatumas yra tas, kad nepatyrus nuostolių jos išlieka visiškai neapčiuopiamos, turint omenyje draudiko ir draudėjo santykius. Mokestis už draudimo paslaugas jį mokėjusio vartotojo atžvilgiu neįrodo jų vertės tol, kol neįvyksta draudiminis įvykis. Tačiau kalbant apie paslaugos, kuria garantuojama finansinė pagalba įvykus draudimui įvykiui, esmę, draudimo paslaugos yra bene vienintelės paslaugos, kurių apčiuopiamo rezultato pasireiškimas nėra ar neturėtų būti pageidaujamas; priešingu atveju tai būtų traktuojama kaip vartotojo bandymas sukčiauti, siekiant pasipelnėti. Kuo sudėtingesnis paslaugos produktas, tuo labiau reikia vartotojo suvokiamumą galinčios padidinti rinkodaros strategijos (Ulbinaitė, 2010: 2). Tačiau svarbus ir vartotojų suvokiamos vertės aspektas. Draudėjai, kurių svarbiausias motyvas yra draudimo kompensacija, draudimo paslaugas suvokia kaip savitą investiciją: sumokėta nedidelė draudimo įmoka (premija) – tai tarsi investicija į saugesnę ateitį, kai sudaroma galimybė kompensuoti gerokai didesnius nuostolius. Jautrūs rizikai draudėjai gali įsigyti draudimo polisą skatinami savo įpročio sumažinti netikrumą dėl ateities (Kinduryš, 2008: 57).

Taigi draudimo paslaugos poreikį gali paskatinti įvairūs vartotojo elgsenos motyvai, apimantys norą jaustis saugiau ir nerimą dėl ateities, gyvenimo būdą, siekį sumažinti riziką ar surasti jos valdymo būdą, vykdyti privalomus įstatymų ir kitų sutarčių reikalavimus, taip pat požiūrį į draudimą, kaip į investiciją, kai investuojamos draudimo įmokos padeda apsisaugoti nuo didesnių finansinių nuostolių ateityje (Kinduryš, 2008: 57).

Draudimo produktai yra vieni tų produktų, kuriuos jų teikėjams sunku parduoti, o vartotojams sunku suprasti jiems gresiančių pavojų riziką, tikimybes, sudėtinga teisingai jas interpretuoti, pasirinkti ir vertinti jų kainą, kokybę, teikiamą naudą, lyginti rinkoje siūlomus produktus ir pan. Sprendimo įsigyti ir vartoti draudimo paslaugas procesas bei pats vartojimas vartotojui kelia nemažai abejonių ir lemia atitinkamus svarstymus (Ulbinaitė, 2010: 5).

Mokslinėje literatūroje kainos sampratų ir apibrėžimo interpretacijų yra įvairių. J. Rowley (1997) nuomone, kaina suvokiama kaip pusiausvyra tarp pasiūlos ir paklausos. G. Foxall (1973) mano, kad kaina yra vienas iš aspektų, kaip įmonės turi patraukti vartotojus, visi vartotojo poreikiai turi būti integruoti į fizinės produkto savybes. Tai reiškia, kad kaina turi vartotojui atskleisti iš produkto gaunamą naudą. Anot V. Sūdžiaus (2001), produkto kaina – tai kaina, kurią vartotojas moka už produkto nuosavybės teisę: valdyti, naudoti, disponuoti. Pasak M. Campbell (1999), kaina yra tai, ką vartotojai yra pasiruošę mokėti už gaunamą naudą iš produkto ir kas padengia visus įmonės gamybai panaudotus išteklius. Bendrąja prasme kaina – tai prekės ar paslaugos vertės pinigine išraiška. Ji apibūdina įmonės veiklos rezultatus ir rodo, ar jų piniginių įvertinimą pripažįsta pirkėjas. Kaina padeda vartotojui spręsti apie produkto vertę ir tai turi įtakos prekės ženklo pasirinkimui iš esamų, tarpusavyje konkuruojančių alternatyvų. Be to, kaina yra pats lanksčiausias rinkodaros komplekso elementas, lengvai pritaikomas prie besikeičiančių aplinkos sąlygų (Avlonitis, Indounas, 2006: 26). Taigi kainą galima apibrėžti ekonomikos teorijos ir rinkodaros požiūriu. Ekonomikos teorijoje kaina – tai pinigine prekės vertės išraiška, o rinkodaros požiūriu kaina – tai rinkodaros komplekso elementas, apimantis sprendimus ir veiksmus, kurie susiję su kainų nustatymu ir keitimu. Kainos nustatymo priemonės ir būdai – tai kainodara – mokslas, susiejantis vadybos, rinkodaros, ekonomikos, sąnaudų apskaitos ir finansų žinias. A. Davidson, M. Simonetto (2005) teigimu, *kainodaros* terminas apima ne tik kainos nustatymo procesą, strategiją, bet ir rodo įmonės pelningumą, veiklos sėkmingumą, lyginant su konkurentais.

Draudimo paslaugos kaina išreiškiama draudimo tarifu. Ji formuojasi konkurencijos pagrindu, lyginant paklausą ir pasiūlą. Apatinė draudimo paslaugos kainos riba nustatoma lygybės tarp draudėjo įmokų ir draudiko išmokų principu, viršutinė riba nustatoma atsižvelgiant į draudiko poreikius. Tam tikros draudimo įmonės paslaugos kaina priklauso nuo: jos draudimo portfelio dydžio ir struktūros, investicinės veiklos kokybės, administracinių išlaidų dydžio ir laukiamo pelno. Dažniausiai draudimo įmonė, nustatydamą produktų kainas, naudojami vadinamąja kainos kvadrato teorija, kuri reiškia, kad draudimo įmokų tarifų dydis priklauso nuo klientui siūlomos draudimo paslaugos vertės, konkurencijos, įmonės išlaidų, ryšių (santykių) su klientais (Kinduryš, 2002: 167). Draudimo produkto kaina vartotojui labai svarbi, tačiau jiems dažnai sunku įvertinti rizikos tikimybę ar draudimo produkto sąlygas. Vienintelė išeitis – sprendimą pirkti produktą priimti atsižvelgus į kainą. Kiekviena draudimo įmonė turi vieną ar keletą prioritetinių draudimo rūšių, kurias labiausiai plėtoja ir taiko mažesnius tarifus kitų draudimo rūšių sąskaita (Kinduryš, 2002: 180).

2. Ne gyvybės draudimo paslaugų produktų kainų lyginamoji analizė

Akcentuotina, kad skirtingų ne gyvybės draudimo rūšių kainoms įtakos gali turėti skirtingi veiksniai. Privalomojo transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės (toliau – TPVCA) draudimo kainai įtakos turi transporto priemonės vertė, pagaminimo metai, markė, transporto priemonę vairuojančio asmens lytis, amžius, gyvenamoji vieta, vairavimo stažas, draudiminių įvykių pasikartojimas, draudimo sutarčių pasirašymo laikotarpis (tai svarbu, nes draudimo bendrovės tokiu atveju taiko atitinkamas kainų nuolaidas), transporto priemonės variklio galingumas. Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų ir kelionės draudimo kainas lemia vartotojo lytis, amžius, darbo pobūdis. Turto draudimo kaina priklauso nuo turto vertės.

Siekiant palyginti skirtingų Lietuvoje veikiančių draudimo bendrovių pateiktas draudimo produktų kainas, suformuotas skirtingoms ne gyvybės draudimo rūšims visais atvejais taikytinas pavyzdys tipiniame Lietuvos didmiestyje (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Vartotojo aprašymas skirtingų ne gyvybės draudimo produktų kainoms apskaičiuoti

Draudimo rūšis	Vartotojo aprašymas
1. Privalomojo transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimas ir KASKO draudimas	Lytis: vyras. Vartotojo amžius: 47 metai. Vairavimo stažas: daugiau kaip 20 metų. Transporto priemonė: VW SHARAN, 2001 m., 1896 cm ³ , dyzelinas. Draudimo istorija: automobilis draudžiamas jau trejus metus iš eilės
2. Turto draudimas	Standartinis 55 m ² , 1982 m. statybos butas Klaipėdos mieste
3. Draudimas nuo nelaimingų atsitikimų	Lytis: vyras. Vartotojo amžius: 47 metai. Darbo pobūdis: statybų sektorius
4. Kelionių draudimas	Vartotojo lytis: vyras. Vartotojo amžius: 47 metai. Kelionių maršrutas tiek verslo, tiek asmeniniais tikslais: 11 dienų į Europą (populiariausi)

Pastaba: sudaryta autorių

Ši amžiaus grupė pasirinkta dėl to, kad tai tipinis draudimo bendrovės produktų vartotojas, jaunesnio amžiaus ir praktinės vairavimo patirties neturinčiųjų grupėms draudimo kainos gerokai aukštesnės.

Susisteminius informaciją privalomojo transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo (TPVCA) kainų klausimais gauti tokie rezultatai (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Privalomojo transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo (TPVCA) kainos ne gyvybės draudimo bendrovėse Lietuvoje

Draudimo bendrovė	Automobilis, vairuotojo amžius ir stažas	TPVCA suma be žaliosios kortelės	TPVCA suma su žaliaja kortele
„Lietuvos draudimas“	VW SHARAN 2001 m. Variklio tūris – 1896 cm ³ . Galia – 85 kW. 47 metų, stažas – 28 m.	200 Lt	200 Lt
„PZU Lietuva“		253 Lt	273 Lt
„ERGO Insurance SE“		248 Lt	248 Lt
„IF P&C Insurance“		265 Lt	265 Lt
„BTA Insurance company“		225 Lt	245 Lt
„SEESAM Insurance“		245 Lt	245 Lt
„Compensa TU S.A.“		200 Lt	200 Lt
„Gjensidige Baltic“		243 Lt	273 Lt

Pastaba: sudaryta autorių

Pastebima, kad to paties produkto kainos varijuoja nuo 200 iki 273 litų, tai priklauso nuo draudimo bendrovės pasirinkimo. Nustatyta, kad mažiausią TPVCA draudimo kainą mūsų sukurtam vartotojui siūlo „Lietuvos draudimas“ (200 Lt) ir „Compensa TU S.A.“ (200 Lt). Tačiau reikia pažymėti, kad „Lietuvos draudimas“ tokią kainą galėjo pasiūlyti, nes vartotojas jau kelerius metus iš eilės draudžiasi toje pačioje bendrovėje. Tuo tarpu „Compensa TU S.A.“ tokią kainą siūlo naujam savo klientui. „Lietuvos draudimo“ pasiūlymas geresnis, nes transporto priemonę prireikus gali vairuoti ne jaunesni nei 25 metų amžiaus vairuotojai, turintys 2 metų vairavimo stažą. Jei kiti vairuotojai yra jaunesni nei 25 metų ir turėti 2 metų vairavimo stažą, įmoka didinama. „Compensa TU S.A.“ transporto priemonę prireikus gali vairuoti 30 metų amžiaus ir 5 metų vairavimo stažą turintys vairuotojai. Taip pat pastebėta, kad „Lietuvos draudime“ TPVCA kaina neskiria tiek draudžiant su žaliaja kortele, tiek be jos. Užsienyje automobilis gali būti ne ilgiau nei 45 dienas per sutarties galiojimo laikotarpį. „Compensa TU S.A.“ draudimo sąlygose numatyta, kad transporto priemonė nebus užsienyje ilgiau nei 40 dienų per sutarties galiojimo laikotarpį.

Aukščiausią TPVCA draudimo kainą siūlo „PZU Lietuva“ ir „Gjensidige Baltic“ draudimo bendrovės. Papildomose „Gjensidige Baltic“ sąlygose nurodoma, kad transporto priemonė nebus naudojama už Lietuvos Respublikos ribų ilgiau nei 45 d. per draudimo apsaugos galiojimo laikotarpį ir šalyse, kuriose eismas vyksta kairiąja kelio puse. Be to, nevairuos asmenys, jaunesni nei 30 metų amžiaus ir turintys mažiau nei 7 metus vairavimo stažo. Tai visiškai nenaudinga vartotojui. „PZU Lietuva“ pasiūlymas: transporto priemonės negalės vairuoti jaunesni nei 25 metų amžiaus vairuotojai, ši nuostata negalioja vairuotojams, turintiems didesnę nei 3 metų vairavimo stažą. Žalia kortelė galioja 40 dienų per visus 12 mėnesių (negalioja draudimas Didžiojoje Britanijoje, Šiaurės Airijoje, Airijoje).

Vidutines kainas (tarp brangiausio ir pigiausio variantų) siūlo „ERGO Insurance SE“, „BTA Insurance company“, „SEESAM Insurance“ draudimo bendrovės. Tačiau jų galutinę produkto kainą taip pat lemia skirtingi papildomi veiksniai (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Papildomos TPVCA draudimo sąlygos

Draudimo bendrovė	TPVCA draudimo sąlygos
„ERGO Insurance SE“	Įmoka apskaičiuota atsižvelgiant į tai, kad transporto priemonė per sutarties galiojimo laikotarpį nėra ir nebus naudojama: asmens, kuris neturi 5 metų vairavimo stažo; nuolat ne LR teritorijoje ilgiau nei 40 dienų
„IF P&C Insurance“	Transporto priemonė nebus naudojama už Lietuvos ribų ilgiau nei 30 d. per sutarties galiojimo laikotarpį. Be to, nevairuos asmenys, jaunesni nei 23 metų amžiaus
„BTA Insurance company“	Transporto priemonė nebus naudojama užsienyje vienos kelionės metu ilgiau nei 28 d. per sutarties galiojimo laikotarpį ir nebus naudojama D. Britanijoje ir / ar Šiaurės Airijos Karalystėje ir / ar Airijoje. Draudimo įmoka apskaičiuota įvertinant šią riziką: transporto priemonės valdytojų amžiaus grupė – 47 metai ir vyresni
„SEESAM Insurance“	Transporto priemonės nevairuos asmenys, turintys mažesnę nei 10 metų vairavimo stažą. Be to, transporto priemonė nebus naudojama užsienyje (už LR ribų) ilgiau nei 21 d. per sutarties galiojimo laikotarpį

Pastaba: sudaryta autorių

4 lentelė. KASKO kainos ne gyvybės draudimo bendrovėse Lietuvoje

Draudimo bendrovė	Draudimo objektas	Draudimo suma (rinkos vertė) (Lt)	Besąlygiška išskaita (franšizė)	Išskaita (vagystės atveju)	Draudimo įmoka (Lt)
„Lietuvos draudimas“	VW SHARAN, 2001 m. Variklio tūris – 1896 cm ³ . Durų skaičius – 5. Tipas – lengvasis	TP rinkos vertė įvykio dieną	400,00 Lt	10,00 %	1497,00 Lt
„PZU Lietuva“		Transporto priemonės rinkos vertė draudžiamąjį įvykio dieną	Autoavarija, gamtinės jėgos, nelaimingi įvykiai, trečiųjų asmenų tyčinė veikla – 400,00 Lt	Vagystė ir plėšimas – 10 %, bet ne mažiau kaip 400,00 Lt	783,00 Lt
„ERGO Insurance SE“		Transporto priemonės vertė įvykio dieną	Žalos atveju – 400,00 Lt	Vagystės ir plėšimo atveju – 5 %	1552,00 Lt
„IF P&C Insurance“		Rinkos vertė įvykio dieną	Visoms rizikoms, išskyrus vagystę – 375,00 Lt	Vagystės atveju – 10 % nuo nuostolio sumos arba 375,00 Lt (taikoma ta, kuri yra didesnė)	814,00 Lt
„BTA Insurance company“		Transporto priemonės rinkos vertė draudžiamąjį įvykio dieną	300,00 Lt	10 %	666,32 Lt
„SEESAM Insurance“		Rinkos vertė (sutarties sudarymo dieną)	Visų žalų atveju, išskyrus vagystę, – 400,00 Lt	Vagystės atveju, bet ne mažiau kaip franšizė kitų žalų atveju – 10 %	1404,00 Lt
„Compensa TU S.A.“		Rinkos vertė (sutarties sudarymo dieną)	400,00 Lt arba 15 %	400,00 Lt arba 15 %	1518,00 Lt
„Gjensidige Baltic“		Rinkos vertė įvykio dieną	400,00 Lt	10,00 %	897,00 Lt

Pastaba: sudaryta autorių

Apskaičiuojant savanoriškojo transporto priemonių draudimo (toliau – KASKO) draudimo kainą, įtakos turi daugiau veiksnių, nei nustatant TPVCA draudimo kainą. Išanalizavus ir susisteminius visų Lietuvoje veikiančių ne gyvybės draudimo bendrovių pasiūlymus, gauti rezultatai pateikti 4 lentelėje.

KASKO draudimo produkto kainos svyravimai itin ryškūs. Tai gali būti dėl kelių priežasčių. Viena jų, kad draudimo bendrovės yra nusistačiusios prioritetingas draudimo rūšis, kurioms stengiasi pasiūlyti geriausią kainą rinkoje. Tokie kainų svyravimai galimi ir dėl to, kad draudimo bendrovės būtent šia draudimo rūšimi stengiasi kompensuoti nuostolius, kuriuos patiria drausdami kitų rūšių draudimu. Bet svarbiausia priežastis ta, kad draudimo bendrovės šalia nurodytos kainos siūlo skirtingas draudimo sąlygas.

Vertinant tik kainos aspektu, mažiausią KASKO draudimo kainą pasiūlė „BTA Insurance company“ (666,32 Lt). Nuolatiniais „BTA Insurance company“ klientams, besidraudžiantiems KASKO draudimu, dar taikoma iki 20 % nuolaida draudimo įmokai. Kadangi mūsų pavyzdyje nurodytas asmuo nebuvo „BTA Insurance company“ produktų vartotojas, jam siūloma tokia draudimo kaina (žr. 4 lentelę).

5 lentelė. Pagalbos kelyje draudimo sąlygos įmonės „ERGO Insurance SE“ Lietuvos filiale

Apmokamos draudėjo išlaidos, susijusios su:	Draudimo sumos
1. Neatidėliotina pagalba įvykio vietoje:	
• pagalba transporto priemonės gedimo ar nelaimingo atsitikimo atveju kelyje	700,00 Lt
• degalų pristatymas	1000,00 Lt
• transporto priemonės transportavimas	2000,00 Lt
2. Transporto priemonės saugojimu	600,00 Lt
3. Kelionės pratęsimu ir grįžimu atgal	2500,00 Lt
4. Nakvyne	1000,00 Lt
5. Prarastų transporto priemonės raktelių paslauga	200,00 Lt
6. Pagalba remontuojant automobilį	–
7. Pakaitinio automobilio suteikiamu Lietuvoje	1000,00 Lt

Pastaba: sudaryta autorių, remiantis „ERGO Insurance SE“ Lietuvos filialo KASKO draudimo taisyklėmis

Tačiau šiai draudimo sutarčiai, kaip ir anksčiau nurodytosioms, galioja papildomos sąlygos. Jei draudžiamasis įvykis atsitiktų dėl asmens, kuris yra jaunesnis nei 25 m., kaltės, jam vairuojant apdraustą transporto priemonę, o transporto priemonės draudėjo amžius yra 25 m. ir daugiau, išmokant draudimo išmoką taikoma papildoma 300 Lt franšizė. Šis draudimas galioja Europos teritorijoje. Derėtų pažymėti ir tai, kad draudžiantis šiuo variantu, keleivių draudimas neįskaičiuotas.

„Gjensidige Baltic“ bendrovės šio produkto kaina vidutinė, tačiau labai menka papildoma nauda. Draudiminė apsauga galioja tik transporto priemonės valdytojams, kurie yra vyresni nei 40 metų ir turi ne mažesnę nei 7 metų vairavimo stažą. Draudimo galiojimo teritorija – Europa, be NVS šalių. Reikalaujamas apsaugos sistemų lygis – 3-ias. Į šią draudimo sutartį keleivių draudimas neįskaičiuotas, nors galioja techninė pagalba kelyje visą parą.

Vertinant geriausią pasiūlymą remiantis kitais, ne tik kainos aspektais, „IF P&C Insurance“ būtų palankiausias tiek kainos, tiek gaunamos naudos atžvilgiu. Tai draudimas, apimantis kompleksinį draudimą nuo avarių, gaisro ir kt. rizikų, draudimas nuo gamtinių jėgų ir nelaimingų įvykių, draudimas nuo vagystės ir trečiųjų asmenų neteisėtos veikos. Šiuo draudimu remontas parenkamas draudiko pasirinktoje bendrovėje. Pagalbos kelyje draudimo suma – 8000,00 Lt, jam franšizė netaikoma. Vairuotojo ir / ar keleivių draudimo nuo nelaimingų atsitikimų, susijusių su apdrausta transporto priemone, vertė – 30 000,00 Lt, franšizė jam taip pat netaikoma. Papildomos įrangos draudimo suma – 1000,00 Lt, franšizė vagystės atveju – 10 % nuo nuostolio sumos arba 375 Lt (taikoma ta, kuri yra didesnė), kitų rizikų atvejais – 375 Lt. Kitos draudimo sąlygos: galiojimo teritorija – Europa, laikotarpis – 12 mėn. Transporto priemonėje turi būti sumontuota apsaugos sistema, atitinkanti 3-čią lygį. Jei draudžiamasis įvykis atsitiko dėl asmens, turinčio trumpesnę nei 5 metų vairavimo stažą, kaltės jam esant apdraustos transporto priemonės valdytoju, tai draudimo išmoka mažinama 500 Lt. Franšizė netaikoma lengvųjų automobilių kėbulo, išorinių veidrodžių ir žibintų stiklams, kai jų remontas (keitimas) atliekamas „IF“ rekomenduotame servise arba automobiliui taikoma garantija ir stiklai keičiami atstovo įmonėje. Franšizė netaikoma valstybinio numerio (išskyrus, vardinius numerius) ženklams ir jų rėmeliams. Atlyginami ir padangoms padaryti nuostoliai, nesvarbu, žala padaryta ir kitoms automobilio dalims ar ne.

6 lentelė. Papildomos KASKO draudimo sąlygos

Draudimo bendrovė	Papildomos KASKO draudimo sąlygos
„Lietuvos draudimas“	Sutartis galioja tik Europos teritorijoje. Transporto priemonės draudimo vertė likutinė. Įvykus draudimui įvykiui transporto priemonė remontuojama draudiko pasirinktoje bendrovėje. Draudimas galioja valdytojams, kurių amžius – vyresni kaip 25 m., vairavimo stažas – daugiau kaip 2 m. Draudžiama nuo: transporto priemonės sunaikinimo ar sugadinimo dėl bet kokių staiga ir netikėtai įvykusių atsitikimų, taip pat nuo vagystės. Draudžiant transporto priemonę turi būti sumontuota AB „Lietuvos draudimas“ 3-io lygio apsaugos nuo vagysčių sistema. Draudimo laikotarpis – 12 mėn., įmoka mokama iškart visa
„PZU Lietuva“	Draudimo įmoka apskaičiuota su sąlyga, kad transporto priemonė nebus naudojama: kaip taksi, kaip maršrutinis taksi, nuomai, inkasavimui, operatyviam naudojimui, mokymui vairuoti; dujoms, skystajam kurui, sprogstamosioms medžiagoms vežti, nepaisant to, toks krovinyvas vežamas apdrausta transporto priemone ar jos velkamoje priekaboje, ar puspriekabėje; kaip policijos, greitojo reagavimo, apsaugos, greitosios pagalbos, gaisrinės automobilis; lenktynėse, treniruotėse, techninėms savybėms išbandyti, tikrinti, kaip rekvizitas filmavimui, parodoms
„ERGO Insurance SE“	Draudimas galioja Europos teritorijoje. Draudžiamieji įvykiai: autoavarija, gamtinės jėgos, gaisras ir sproginimas, trečiųjų asmenų tyčinė veika, vagystė ir plėšimas. Reikalaujamas apsaugos sistemų lygis – 3-ias. Papildomai prie šio draudimo suteikiama pagalbos kelyje paslauga Lietuvos teritorijoje. Kiti draudimo sutarties sąlygų variantai: skaičiuojamas dalių nusidėvėjimas, neatsistatančia draudimo suma; remontas draudiko pasirinktoje bendrovėje rinkos verte, visų rizikų draudimas. Transporto priemonė draudžiama vienu iš šių draudimo variantų: „rinkos verte“ arba „nauja verte“. Apdraustųjų sveikata ir gyvybė draudžiama draudėjo pasirinktomis draudimo sumomis nuo mirties, neįgalumo, laikino neįgalumo ar kūno sužalojimo. Papildoma nauda – draudiminių įvykių registravimas ir pagalba telefonu 24 val. per parą. Draudimo įvykio variantas „Visos rizikos“, pvz.: avarija, vagystė, vandalizmas, stichinės nelaimės ir pan. Papildoma įranga gali būti draudžiama atskirai. Šios transporto priemonės apsaugos sistema privalo atitikti 4-ą lygį. Keleiviai mirties atveju draudžiami – 25000, 00 Lt suma, neįgalumo atveju – 50000,0 Lt. Pagalbos kelyje draudimo paslauga suteikiama Vakarų Europos teritorijoje (įskaitant LR), tačiau draudimo sąlygos detalios ir griežtai reglamentuotos
„SEESAM Insurance“	Draudžiami ir vairuotojai, ir keleiviai, mirties atveju visi apdraustieji gautų 50000,00 Lt, neįgalumo atveju – 50000,00 Lt. Svarbi ir draudėjui palanki sąlyga yra ta, kad jei draudžiamasis įvykis nėra vagystė, draudikas kompensuos nuostolius iki 5000 Lt, net jei įvykis neregistruotas policijoje. Skirtingai nei kitos bendrovės, „SEESAM“ reikalauja, kad apsaugos sistemų lygis atitiktų 2-ą lygį, t. y. būtų įmontuotas imobilizatorius, garso signalizacija su tūrio jutikliais ir autonominiu maitinimu bei nepriklausoma sistema nuo atviros vagystės. Šis draudimas galioja Europos teritorijoje, išskyrus Turkiją, Moldovą, Gruziją, Armėniją ir Azerbaidžaną

Pastaba: sudaryta autorių

Aukščiausias šių produktų kainas siūlo „ERGO Insurance SE“ ir „Compensa TU S.A.“ draudimo bendrovės. Nors „ERGO Insurance SE“ šio produkto kaina aukšta, tačiau suteikiama daug papildomų sąlygų (žr. 5 lentelę), tai nepasakytina apie „Compensa TU S.A.“ KASKO draudimą. Kaina – 1518,00 Lt, o keičiamų dalių vertė atlyginama įvertinus transporto priemonės nusidėvėjimo laipsnį. Transporto priemonės sunaikinimo atveju draudimo išmoka skaičiuojama nuo transporto priemonės vertės įvykio dieną. Privalumas, kad draudimo paketas apima vairuotojų ir keleivių draudimą, pagalbą kelyje.

Turto draudimo kainos taip pat ryškiai skiriasi: varijuoja tarp 261–570 Lt (žr. 7 lentelę).

Čia derėtų pastebėti, kad turto draudimą sudaro net kelių rūšių papildomi draudimai (nekilnojamojo, kilnojamojo turto ir civilinės atsakomybės). Nuo pasirinktų rizikų ir draudimo sumų priklauso ir bendra turto draudimo įmoka. Visose draudimo bendrovėse turtas draudžiamas nuo šių galimų rizikų: ugnies, gamtos jėgų, vandens poveikio, vagystės, vandalizmo. „Compensa TU S.A.“ ir kitos draudimo bendrovės (žr. 8 lentelę) draudžiamas rizikas detalizuoja: gaisras, dūmai ir suodžiai, žaibo įtrenkimas, sproginimas, skraidymo

aparatu užkritis, vandens poveikis, vagystė su įsilaužimu, plėšimas, vandalizmas, audra, potvynis, liūtis, kruša, sniego slėgis, grunto suslūgimas, žemės nuošliauža, transporto priemonės atsitrenkimas, savaiminis medžio užvirtimas, stiklo dūžis, elektros įtampos svyravimas. „PZU Lietuva“ papildoma sąlyga naudinga tuo, kad apdraudžiama namų turto vagystė už draudimo vietos ribų: automobilyje ar dviračio vagystė už draudimo vietos ribų.

7 lentelė. Turto draudimo kainos ne gyvybės draudimo bendrovėse Lietuvoje

Draudimo bendrovė	Nekilnojamojo turto draudimo objektas	Bendra nekilnojamojo turto draudimo suma	Besąlygiška išskaita (franšizė) Lt	Kilnojamojo turto draudimas	Civilinės atsakomybės draudimo suma, Lt	Draudimo įmoka, Lt
„Lietuvos draudimas“	Butas, 1982 m. statybos, 55 m ² , statyba baigta, rekonstrukcija nevykdoma	188 000 Lt atkuriamoji vertė	–	55 000 Lt (atsižvelgiant į būsto bendrąjį plotą)	20 000	570,00
„PZU Lietuva“		165 000 Lt Nauja vertė	Nekilnojamo turto, kilnojamo turto ir civilinės atsakomybės – 200,00	55 000 Lt (atsižvelgiant į būsto bendrąjį plotą)	15 000	463,00
„ERGO Insurance SE“		187 000 Lt atkuriamoji vertė	Nekilnojamo turto ir kilnojamo turto – 400,00	55 000 Lt (atsižvelgiant į būsto bendrąjį plotą) atkuriamoji vertė	–	381,00
„IF P&C Insurance“		159 500 Lt nauja atkuriamąja verte	Nekilnojamo turto ir kilnojamo turto – 300,00 Civilinės atsakomybės – 100,00	55 000 Lt (atsižvelgiant į būsto bendrąjį plotą) nauja atkuriamąja verte	20 000	316,00
„BTA Insurance company“		165 000 Lt atkuriamoji vertė	Nekilnojamo turto ir kilnojamo turto – 200,00 Civilinės atsakomybės – 0,00	55 000 Lt (atsižvelgiant į būsto bendrąjį plotą) atkuriamoji vertė	20 000	441,00
„SEESAM Insurance“		192 500 Lt nauja atkuriamąja verte	Nekilnojamo turto, kilnojamo turto ir civilinės atsakomybės – 300,00	55 000 Lt (atsižvelgiant į būsto bendrąjį plotą) nauja atkuriamąja verte	30 000	261,00
„Compensa TU S.A.“		160 000 Lt	300,00	55 000 Lt (atsižvelgiant į būsto bendrąjį plotą)	20 000	302,00
„Gjensidige Baltic“		165 000 Lt visa verte	300,00	55 000 Lt (atsižvelgiant į būsto bendrąjį plotą)	20 000	263,00

Pastaba: sudaryta autorių

Vertinant, remiantis pateiktu vartotojo pavyzdžiu, mažiausią kainą pasiūlė „SEESAM Insurance AS“ (261 Lt). Tačiau renkantis geriausios vertės pasiūlymą priimtinausias būtų „Lietuvos draudimo“ turto draudimas. Kaina yra aukščiausia, bet žalos atveju taikoma nulinė franšizė. Taip pat šis rinkos dalyvis laikomas vienu patikimiausių draudikų.

8 lentelė. Papildomos turto draudimo sąlygos

Draudimo bendrovė	Papildomos sąlygos
„Lietuvos draudimas“	Draudžiami įvykiai: gaisras ir jo pasekmės; sprogimas; žaibo įtrenkimas; valdomo skraidymo aparato, jo dalių, krovinio užkritis; audra; liūtis; kruša; sniego slėgis; potvynis; grunto suslūgimas; nuošliauža; elektros įtampos svyravimai, savaiminis medžio užvirtimas; šildymo sistemos, vandentiekio, kanalizacijos tinklų avarija; vandens prasiskverbimas iš gretimų patalpų; piktavališkas pastato sugadinimas dėl trečiųjų asmenų veiksmų; transporto priemonės atsitrenkimas; namų turto vagystė su įsibrovimu, vandalizmas po įsibrovimo, apiplėšimas
„PZU Lietuva“	Draudžiami įvykiai: gaisras ir jo pasekmės; gamtos jėgos; vagystė; vandens išsiliejimas; stiklo dūžis; piktavališka trečiųjų asmenų veikla; elektros prietaisų gedimai dėl elektros įtampų svyravimų; transporto priemonės atsitrenkimas; vandens prasiskverbimas pro pastato konstrukcijas; medžio užvirtimas. Be to, apdraudžiami kaip draudžiamųjų įvykių pasekmė atsiradę nuostoliai, papildomos išlaidos draudimo vietai po draudžiamojo įvykio sutvarkyti ir papildomos būsto nuomos išlaidos
„ERGO Insurance SE“	Draudžiamos rizikos: gaisras ir jo pasekmės; gamtos jėgos; vanduo; trečiųjų asmenų tyčinė veika; stiklo dūžimas; transporto priemonės atsitrenkimas; elektros įtampos svyravimai (draudimo suma – 3000 Lt). Kilnojamas turtas draudžiamas: visų aukščiau išvardytų rizikų atvejais; nuo dviračių vagystės (draudimo suma – 2500 Lt); nuo įrenginių vidaus gedimų (draudimo suma – 7000 Lt, į šį draudimo variantą draudėjo civilinė atsakomybė neįskaičiuota)
„IF P&C Insurance“	Draudžiama nuo ugnies, vandens, vagystės įsibraunant, plėšimo, vandalizmo, gamtos jėgų; medžio užvirtimo, stiklo dūžių, transporto priemonės atsitrenkimo; įtampos svyravimų, iki 7 m, seno turto, esančio draudžiamojo objekto viduje, gedimai, nepaisant to, juos lėmė išoriniai ar vidiniai veiksniai (pvz., sugedus šildymo katilui, kondicionieriui, televizoriui, kompiuteriui ir pan.); žemės drebėjimas; kiti staiga ir netikėtai atsitikę įvykiai, išskyrus draudimo taisyklėse įvardytus nedraudžiamuosius įvykius. Draudžiamos ir papildomos išlaidos, tokios kaip liekanų šalinimo išlaidos po draudžiamojo įvykio (10 % nuo namų turto draudimo sumos), gyvenamosios vietos nuomos / viešbučio ir perkraustymo išlaidos (3000 Lt), nuostoliai, patiriami tretiesiems asmenims neteisėtai pasinaudojus prarasta ar pavogta banko mokėjimo kortele (Baltijos šalyse – 2000 Lt), namų turto gabenimo ir laikino sandėliavimo po draudžiamojo įvykio išlaidos (1000 Lt). Išskaita netaikoma pastatų langų ir įėjimo durų stiklams, jei nustatytas įvykio kaltininkas, įstatymuose nustatyta tvarka įrodyta jo kaltė ir yra reali galimybė iš kaltininko atgauti draudiko išmokėtą draudimo išmoką
„BTA Insurance company“	Draudžiant taikomos nuolaidos klientams, kurie ypač rūpinasi savo būsto saugumu (asmenims, kurie turi įsirengę signalizaciją, dūmų detektorius, šarvuotas duris ar kitas saugos priemones). Apskaičiuotu draudimu pasirinkta didžiausia apsauga. BTA kompensuos nuostolius, kurių atsirado dėl turto sugadinimo arba praradimo, kuriuos gali sukelti: gaisras, sprogimas, žaibo įtrenkimas, skraidymo aparatų, jų dalių ir / ar jų krovinio užkritis; vandentiekio, kanalizacijos, šildymo ar dujų tinklų avarijos, užliejimas dėl kaimynų neatsargumo ir kt.; audra, kruša, potvynis ir kt.; neteisėti trečiųjų asmenų veiksmai (vagystė su įsilaužimu, apiplėšimas, vandalizmas); transporto priemonės atsitrenkimas. Papildomai padengiami šie nuostoliai, nes pasirinkta didžiausia draudimo apsauga: turto sugadinimo dėl elektros įtampos svyravimų; viešbučio išlaidų; dviračio vagystės; patikėto turto vagystės; svečių daiktų praradimo
„SEESAM Insurance“	Franšizė netaikoma stiklo dūžio ir ugnies rizikos atvejais bei civilinės atsakomybės draudimui. Apdraudžiamos nekilnojamojo ir kilnojamojo turto rizikos: audros; elektros reiškinių; krušos; netikėto potvynio; smūgio ar atsitrenkimo; sniego slėgio; stiklo dūžio; tyčinio nuosavybės sugadinimo ar sunaikinimo; ugnies; užliejimo; vagystės ir apiplėšimo
„Gjensidige Baltic“	Papildomai draudžiamos išlaidos, tiesiogiai susijusios su draudžiamojo įvykio padarinių likvidavimu, skirtos draudžiamojo įvykio vietai sutvarkyti ir išvalyti. Draudiko atsakomybės limitas – 1 % nuo bendros nekilnojamojo turto draudimo sumos. Draudimo sąlyga: patalpoje yra šarvuotos durys. Šiuo draudimu turtas apdraustas nauja atkuriamąja verte

Pastaba: sudaryta autorių

Lietuvoje vis dar gyva tradicija, kad draudžiantis pirmiausiai būtina pasirūpinti savo automobiliu, tada – būstu ir tik tada galvoti apie kitas draudimo paslaugas. Tačiau brangiausias mūsų turtas yra sveikata, būtent ja ir reikėtų pirmiausiai pasirūpinti. Išanalizuotų draudimo nuo nelaimingų atsitikimų kainos skirtingose bendrovėse skiriasi net keletą kartų (žr. 9 lentelę).

Remdamiesi lentelėje pateikta informacija, matome, kad kai kurių draudimo bendrovių pateiktos kainos skyrėsi net 5 kartus. Mažiausią kainą pasiūlymą pateikė „Gjensidige Baltic“ (80 Lt). Aukščiausią kainą siūlo „ERGO Insurance SE“, tačiau manytina, kad tai, be abejonės, vertingiausias pasiūlytas draudimas nuo nelaimingų atsitikimų, nes jis apima labai platų papildomos naudos spektrą. Draudimo išmoka mokama ir tais atvejais, kai nelaimingas atsitikimas įvyko dėl saugos darbe norminių aktų pažeidimo. Be jokios papildomos draudimo įmokos apdraustojui neįgalumo atvejais atlyginama psichologinė pagalba iki 1000 Lt. Atlyginamos atliktų kosmetinių plastinių operacijų išlaidos iki nustatytos sumos – 3000 Lt, nepaisant pasirinktų draudimo sumų dydžio, taigi neskatinama rinktis didesnių draudimo sumų ir taip išleisti daugiau pinigų draudimo apsaugai. Be jokios papildomos draudimo įmokos draudimo apsauga suteikiama apsinuodijimo maistu atvejais. Kitų bendrovių siūlomo draudimo nuo nelaimingų atsitikimų išsamesnės sąlygos pateiktos 10 lentelėje.

9 lentelė. Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų kainos ne gyvybės draudimo bendrovėse Lietuvoje

Draudimo bendrovė	Apdraustasis	Sutarties galiojimo teritorija	Trukmė	Draudimo įmoka
„Lietuvos draudimas“	47 metų vyras Rizikos veiksniai: darbas statybų sektoriuje	Visas pasaulis	12 mėn.	377,00 Lt
„PZU Lietuva“		Visas pasaulis	12 mėn.	172,40 Lt
„ERGO Insurance SE“		Visas pasaulis	12 mėn.	403,00 Lt
„IF P&C Insurance“		Visas pasaulis	12 mėn.	335,00 Lt
„BTA Insurance company“		Visas pasaulis	12 mėn.	300,20 Lt
„SEESAM Insurance“		Visas pasaulis	12 mėn.	313,00 Lt
„Compensa TU S.A.“		Visas pasaulis	12 mėn.	178,00 Lt
„Gjensidige Baltic“		Visas pasaulis	12 mėn.	80,00 Lt

Pastaba: sudaryta autorių

10 lentelė. Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų sąlygos

Draudimo bendrovė	Draudžiami draudiminiai įvykiai ir rizikos
„Lietuvos draudimas“	Mirtis (20 000 Lt draudimo suma); kaulų lūžis (10 000 Lt draudimo suma); vidutinės ir didelės traumos, organų ar kūno dalių bei jų funkcijų praradimas (10 000 Lt draudimo suma); organų ar kūno dalių bei jų funkcijų praradimas (20 000 Lt draudimo suma); kitos ligos (5000 Lt draudimo suma); laidojimo pašalpa (5000 Lt draudimo suma)
„PZU Lietuva“	Mirtis (5000 Lt draudimo suma); neįgalumas (5000 Lt draudimo suma); trauma (5000 Lt draudimo suma); ligonpinigiai (30 Lt draudimo suma vienai dienai); dienpinigiai (30 Lt draudimo suma vienai dienai)
„ERGO Insurance SE“	Mirtis (20 000 Lt draudimo suma); neįgalumas (20 000 Lt draudimo suma); kaulų lūžis (10 000 Lt draudimo suma); laikinas neįgalumas (10 000 Lt draudimo suma); ligonpinigiai (30 Lt suma dienai); ypatingosios medicininės išlaidos (30 000 Lt)
„IF P&C Insurance“	Mirtis (20 000 Lt draudimo suma); neįgalumas (20 000 Lt draudimo suma); traumos (10 000 Lt draudimo suma); dienpinigiai (30 Lt draudimo suma dienai); lovdieniai (30 Lt draudimo suma dienai); kritinės ligos (3000 Lt draudimo suma)
„BTA Insurance company“	Mirtis (20 000 Lt draudimo suma); neįgalumas (20 000 Lt draudimo suma); traumos (20 000 Lt draudimo suma); kritinės ligos (5000 Lt draudimo suma)
„SEESAM Insurance“	Mirtis (20 000 Lt draudimo suma); neįgalumas (20 000 Lt draudimo suma); traumos (10 000 Lt draudimo suma); traumos plius (10 000 Lt draudimo suma); dienpinigiai (3000 Lt draudimo suma); lovdieniai (3000 Lt draudimo suma); kritinės ligos (3000 Lt draudimo suma)
„Compensa TU S.A.“	Mirtis (20 000 Lt draudimo suma); neįgalumas (20 000 Lt draudimo suma); traumos (10 000 Lt draudimo suma); dienpinigiai (30 Lt draudimo suma dienai)
„Gjensidige Baltic“	Mirties rizika (apdraustajam mirus dėl draudiminio įvykio metu patirtų kūno sužalojimų) – 20 000 Lt; neįgalumo rizika (apdraustajam tapus nedarbingu ar neįgaliu dėl draudiminio įvykio metu patirtų kūno sužalojimų) – 10 000 Lt; traumos rizika (apdraustajam patyrus kūno sužalojimų draudiminio įvykio metu) – 10 000 Lt

Pastaba: sudaryta autorių

Ištyrus kelionių draudimo kainas (žr. 11 lentelę) pastebimas ne toks ryškus kainų skirtumas. Reikia pažymėti, kad iš visų tirtų ne gyvybės draudimo rūšių kelionių draudimas yra pats pigiausias.

11 lentelė. Kelionių draudimo kainos ne gyvybės draudimo bendrovėse Lietuvoje

Draudimo bendrovė	Apdraustasis	Draudimo apsaugos teritorija	Kelionės tikslas	Kelionės trukmė	Draudimo įmoka
„Lietuvos draudimas“	47 metų vyras, keliaujantis į Europą	Europa, Azija, Afrika, Rusija	Turizmas / Studijos	11 dienų	29,00 Lt
„PZU Lietuva“		Europa, Azija, Afrika, Rusija (išskyrus Izraelį, Japoniją, Baltarusiją)	Privati, tarnybinė, turistinė	11 dienų	43,00 Lt
„ERGO Insurance SE“		Europa (išskyrus Baltarusiją)	Turistinė	11 dienų	26,00 Lt
„IF P&C Insurance“		Europa, Azija, Afrika	Privati, tarnybinė, turistinė kelionė	11 dienų	40,00 Lt
„BTA Insurance company“		Europa, Rusija	Verslo, turistinė	11 dienų	21,00 Lt
„SEESAM Insurance“		Europa, Rusija	Paprasta kelionė	11 dienų	35,00 Lt
„Compensa TU S.A.“		Europa, Azija, Rusija	Paprasta kelionė	11 dienų	17,00 Lt
„Gjensidige Baltic“		Europa, Rusija	Poilsis / Turizmas / Dalykinė kelionė / Komandiruotė	11 dienų	31,00 Lt

Pastaba: sudaryta autorių

12 lentelė. Kelionių draudimo sąlygos

Draudimo bendrovė	Draudžiami draudiminiai įvykiai ir kitos sąlygos
„Lietuvos draudimas“	Atlygins nuostolius už gydymo išlaidas užsienyje, parvežimą į Lietuvą toliau gydyti, bagažo praradimą ir daugeliu kitų atvejų. Šiuo draudimu medicininės išlaidos ir repatriacija draudžiama 100 000 EUR suma. Neapskaičiuotas nei bagažo, nei civilinės atsakomybės, nei nelaimingų atsitikimų draudimas, nei nenumatytos kelionės išlaidos. Kadangi tai standartinio draudimo sąlygos, draudėjas įsipareigoja neužsiimti ekstremaliu sportu
„PZU Lietuva“	Medicininės išlaidos draudžiamos 100 000 EUR suma. Draudimas nuo nelaimingų atsitikimų (mirties, traumos, neįgalumo rizika) kiekvienos iš rizikų atvejais: apdraudžiama 20 000 Lt sumai
„BTA Insurance company“	Kelionės draudimas apima platų kelionės draudimo rizikų spektrą, atsižvelgiant į individualius poreikius; galimybę apsidrausti nuo nenumatytų išlaidų ir išvengti nereikalingų rūpesčių; konsultacijas ir pagalbą užsienyje; patogų būdą sudaryti draudimo sutartį; operatyvų įvykio administravimą ir greitą nuostolių kompensavimą. Šiuo draudimu draudžiama tik būtinoji medicininė pagalba (40 000 EUR suma). Jokie papildomi draudimai į kainą neįskaičiuoti
„Gjensidige Baltic“	Apdraudžiamos būtinosios medicinos pagalbos ir repatriacijos išlaidos 100 000 EUR sumai. Papildomai draudžiama nuo nelaimingų atsitikimų užsienyje mirties ar traumos atveju 3000 EUR draudimo sumai. Dėmesį reikėtų atkreipti į tai, kad apdraustasis įsipareigoja neužsiimti ekstremaliu sportu (nardymu, slidinėjimu ir pan.)

Pastaba: sudaryta autorių

Mažiausiai skyrėsi kelionių draudimo pasiūlymų kainos. Tai paaiškinama tuo, kad šio draudimo kaina nesiekia nė pusės šimto litų. Nors kainų svyravimai yra ištis nedideli, vis dėlto mažiausią kainą pasiūlė „Compensa TU S.A.“ (17 Lt). Tačiau šioje bendrovėje draudžiama tik būtinoji medicininė pagalba (30 000 EUR sumai) ir jokie papildomi draudimai į kainą neįskaičiuoti. Kaip ir draudimo nuo nelaimingų atsitikimų atveju, geriausių pasiūlymų kainos ir draudimo sumos atžvilgiu pateikė „ERGO Insurance

SE“, nes šioje bendrovėje draudžiami asmenys iki 80 m. amžiaus. Draudžiama nuo finansinių nesklaidumų kelionės užsienyje metu (ligos, sužeidimų, dingusio bagažo ir pan.). Pagal pavyzdį apskaičiuotu draudimu draudžiama medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimu 100 000 EUR sumai. „IF P&C Insurance“ draudimo kaina – viena aukščiausių, nors draudžiama tik būtinoji medicininė pagalba (70 000 EUR sumai). Neapskaičiuotas nei civilinės atsakomybės, nei draudimo nuo nelaimingų atsitikimų, nei kelionės išlaidų, nei bagažo draudimas. Šio draudimo privalumas – papildomai draudžiama Afrikos žemyne. „SEESAM Insurance“ draudimo kaina pakankamai aukšta (35 Lt), nors draudžiama tik būtinoji medicininė pagalba (100 000 EUR sumai). Jokie papildomi draudimai į kainą neįskaičiuoti.

Išvados

Susisteminius Lietuvoje parduodamų ne gyvybės draudimo rūšių produktų kainas pastebėta, kad skirtingose draudimo bendrovėse jos gerokai skiriasi. Labiausiai skiriasi transporto priemonių draudimo tų pačių draudimo rūšių įmokų dydžiai skirtingose įmonėse. Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų kainos skirtingose draudimo įmonėse gali skirtis net penkis kartus. Draudimo produkto savikainą sudaro „gamybinės išlaidos“: rizikos apskaičiavimas, įmonės išlaikymo pastovieji kaštai, taip pat rinkodaros išlaidos. Galima apibendrinti, kad draudimo kainos pagrindą sudaro draudiko prisiimamos rizikos laipsnis (įvykio tikimybės apskaičiavimas ir galimi nuostoliai) ir išmokų dydžiai. Galima pažymėti, kad draudimo produkto kainą sudaro daug kintamųjų ir kiekviena draudimo bendrovė juos vertina nevienodai. Kainų svyravimą lemia tai, kad skirtingos įmonės turi skirtingas prioritetas draudimo rūšis, nes taip siekia konkuruoti dėl geriausio pasiūlymo už mažiausią kainą savo vartotojams. Renkantis draudimo produktus, esminį dėmesį skirti kainai netikslinga, nes produkto esmę sudaro draudimo rizikų skaičius ir draudžiamąją įvykio sumą dydis. Surinktų draudimo produktų kainų duomenų analizė atskleidė įvairių draudimo produktų skirtingose Lietuvoje veikiančiose ne gyvybės draudimo rinkos bendrovėse kainų skirtumus, kurie siekia net iki 5 kartų. Kartu atskleista, kad draudimo produktai negali būti vertinami vien kainos aspektu, nes draudimo produktą sudaro ne kaina, o draudimo rizikos ir išmokų dydžiai, apibrėžti draudimo sutartyje.

Palyginus Lietuvoje veikiančių draudimo įmonių ne gyvybės draudimo produktų kainas nustatyta, kad vartotojui sudėtinga apsispręsti dėl galutinio pasirinkimo. Tokia situacija susiklostė dėl kelių priežasčių. Pirmiausia draudimo produktų kainos yra griežtai reglamentuotos draudimo priežiūros tarnybos, atsižvelgiant į įmonės techninius atidėjimus, visa informacija prieinama tik draudimo bendrovėms ir draudimo tarpininkams. Antra, tokią analizę gana sunku atlikti dėl sudėtingų skaičiavimų, nors kainų skaičiuoklės pateiktos draudimo bendrovių internetiniuose tinklalapiuose. Vis dėlto eiliniam vartotojui jos yra painios, kaip ir draudimo bendrovių pateikiami draudimo produktų kainų pasiūlymai. Vartojami terminai ir draudimo sutarties komponentai bei su draudimo sutartimi susijusios sąlygos dažnai pateikiami ne vieno puslapio ilgio sutartyse, o visas draudimo sutarties sąlygas galima išsiaiškinti tik peržiūrėjus su draudimo sutartimi susijusias draudimo taisykles. Dažnu atveju palyginti skirtingų bendrovių pateikiamas draudimo produktų kainas eiliniam vartotojui iš viso neįmanoma. Vartotojui turi būti aiškus draudimo produktų turinys (sąlygos) ir kainos sandara, kad įsigydamas draudimą jaustųsi ramus ir saugus. Vertinant draudimo produkto vertę vertės vartotojui požiūriu, tiesioginė draudimo paslaugų nauda: už tam tikrą nustatytą mokestį netikrumo jausmo, kuris susijęs su galimais nuostoliais, pakeitimas tikrumu, gavus kompensaciją už patirtus nuostolius. Atlyginimą arba kompensaciją reikėtų laikyti pagrindine priežastimi, kodėl asmuo arba organizacija turėtų sudaryti draudimo sutartį, o netikrumo sumažinimą – antruoju motyvu, kurį lemia individų jautrumas rizikai. Norėdamas apsidrausti vartotojas pirmiausia turėtų kreipti dėmesį ne į kainą, o į lemiamas sutarties sąlygas, kitaip taupusis klientas gali pasirinkti blogiausią variantą ir skaudžiai nusivilti, patyręs, kad nuostoliai, ištikusi nelaimei, nebus atlyginti. Atkreiptinas dėmesys, kad vartotojui sunkiai suvokiant draudimo produkto vertę, t. y. kainą, draudimo bendrovėms reikia keisti požiūrį į kainodaros strategijos kūrimo svarbą ir pačią kainodarą.

Literatūra

- AAS „Gjensidige Baltic“ Lietuvos filialo draudimo kainų skaičiuoklė. Prieiga internete: <https://www.geraspolisas.lt/TPVCA/Calc.aspx>
- AB „Lietuvos draudimas“ draudimo kainų skaičiuoklė. Prieiga internete: <https://savitarna.ldr.lt/Travel/pages/Travel.aspx?lang=lt>
- Avlonitis, G. J., Indounas, K. A. (2005). *Pricing objectives and pricing methods in the services sector* [interaktyvus]. *Journal of Services Marketing*, Vol. 19, p. 47–57. Prieiga per EMERALD.
- Avlonitis, G. J., Indounas, K. A. (2006). How are price set? An exploratory investigation in the Greek services sector [interaktyvus]. *Journal of Product & Brand Management*, Vol. 15, Issue 3, p. 203–213. Prieiga per EMERALD.
- Avlonitis, G. J., Indounas, K. A. (2006). Pricing practices of service organizations [interaktyvus]. *Journal of Services Marketing*, Vol. 20, p. 346–356. Prieiga per EMERALD.
- BTA Insurance Company SE filialo Lietuvoje draudimo kainų skaičiuoklės. Prieiga internete: <https://www.epolisas.lt/>
- Campbell, M. C. (1999). “Why did you do that?” The important role of inferred motive in perceptions of price fairness. *Journal of Product & Brand Management*, Vol. 8, No. 2, p. 145–152.
- Compensa TU S.A. Viena Insurance Group Lietuvos filialo pasiūlymai privatiems klientams. Prieiga internete: http://www.compensa.lt/content/Privatiems_klientams.html
- Čibinskienė, A., Činauskaitė, J., Navickas, V. (2005). Draudimo paslaugų industrija: formavimasis bei plėtra. *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai*, Nr. 34, p. 33–41.
- Davidson, A., Simonetto, M. (2005). Pricing strategy and execution: an overlooked way to increase revenues and profits. *Strategy & Leadership*, Vol. 33, No. 6, p. 25–33.
- Dawes, J. (2004). Price changes and defection levels in a subscription – type market: can an estimation model really predict defection levels [interaktyvus]? *Journal of Services Marketing*, Vol. 18, Issue 1, p. 35–44. Prieiga per EMERALD.
- ERGO Insurance SE Lietuvos filialo draudimo kainų skaičiuoklė. Prieiga internete: <https://www.e-polisai.lt/lt/travels/step1>
- Estelami, H. (2008). Consumer use of the price-quality cue in financial services [interaktyvus]. *Journal of Product & Brand Management*, Vol. 7, Issue 3, p. 197–208. Prieiga per EMERALD.
- Foxall, G. R. (1973). *The Logic of price Decision- Making*. *Management Decision*, Vol. 18, No. 5, p. 235–245.
- IF P&C Insurance Lietuvos filialo draudimo kainų skaičiuoklės. Prieiga internete: <https://web.if.lv/b52lt/Index.aspx>
- Kinduryš, V. (2002). *Draudimo paslaugų marketingas*. Monografija. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
- Kinduryš, V. (2008). Teoriniai draudėjų elgsenos tyrimo aspektai ir jos apraiškos Lietuvos gyvybės draudimo paslaugų rinkoje. *Ekonomika*, Vol. 81, p. 52–73.
- Lezgovko, A. (2010). *Draudimo ekonomikos pagrindai*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
- Lezgovko, A., Lastauskas, P. (2008). Draudimo verslo plėtra: teoriniai aspektai ir rinkos plėtros prielaidos. *Verslas: teorija ir praktika*, p. 125–136.
- LR Draudimo įstatymas. Prieiga internete: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/oldsearch.preps2?Condition1=218739&Condition2=>
- Narkūnienė, J., Stašys, R. (2003). Lietuvos draudimo rinkos plėtros problemos ir perspektyvos. *Tiltai*, Nr. 2 (23), p. 79–84.
- Rowley, J. (1997). Principles of price and pricing policy for information market place. *Library Review*, Vol. 46, No. 3, p. 179–189.
- Seesam Insurance AS Lietuvos filialo draudimo kainų skaičiuoklės. Prieiga internete: <https://esales.seesam.lt/keliones-draudimas/>
- Sūdžius, V. (2001). Produkto konkurencingumo vertinimo ir stiprinimo aspektai. *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai*, Nr. 19, p. 137–149.
- UAB DK „PZU Lietuva“ draudimo kainų skaičiuoklės. Prieiga internete: <https://www.epzu.lt/>
- Ulbinaitė, A. Vartotojų elgsenos ypatumų draudimo paslaugų vartojimo atžvilgiu teoriniai aspektai. *Business Management and Education. Conference paper* [interaktyvus]. Vilnius: VGTU, 11 p. Prieiga internete: http://leidykla.vgtu.lt/conferences/BME_2010/007/pdf/Art-Ulbinaitė-Vartotoju.pdf

COMPARATIVE ANALYSIS OF INSURANCE PRODUCTS PRICES IN LITHUANIA

DEIMENA KIIYAK, LINARA PRANCKEVIČIŪTĖ
Klaipėda University (Lithuania)

Summary

The article identified that while insurance companies offering for their customers the same coverage for the same risk, insurance price gains a high importance. Most of the clients are sensitive to the insurance prices level, however, for the consumers to choose desired insurance product according to its price between different insurance companies is very difficult. Therefore, using research methodology to form regional policy, made in Lithuania market operating insurance companies non-life insurance products prices comparative analysis. This study highlight non-life insurance types, i.e., insurance against accidents (in the same structure and insurance against sickness), transport insurance, property insurance, travel insurance, third party liability insurance rates. It should be emphasized that different types of non-life insurance prices can be influenced by different factors. The Compulsory motor third party liability insurance (further CMTPL) price of the insurance affects the value of the vehicle, first registration, the gender of the vehicle driver, age, place of residence, driving experience, recurrence of insured events, the insurance contract signature period (which is important because insurance companies in this case applies price discounts), the vehicle's engine power. Insurance against accidents and travel insurance prices are determined by user's gender, age, work type. Property insurance price depends on the value of the property. In order to be able to compare with each other different insurance companies, operating in Lithuania, insurance prices, was formed for different non-life insurance type's model and used in all cases in representative Lithuania major city. After systemizing in Lithuania sold non-life insurance product prices observed that in different insurance companies they are significantly different. The most varies vehicle insurance the same insurance types the scale of premiums in different companies. Insurance against accidents prices in different insurance companies can vary up to five times. Collected insurance prices data analysis revealed differences in prices reaching up to 5 times of various insurance products in Lithuania operating different non-life insurance companies. Insurance companies may have several priority insurance products which they are trying to sell in the market for even lower than the lowest market price. At the same time the incurred losses may transfer to the other types of insurance therefore other types of insurance price may be much higher that the competitors in the same market. The most important of insurance proposal is not a price, but risk indemnity insurance amount and refunds. Therefore, once again, it should be mentioned that on the basis of price analyse insurance products offerings appropriate. Very often to compare with each other different companies presented insurance product prices for the average consumer is impossible. For the consumer the content (conditions) and the price structure of the insurance product must be clear, in order that the consumer purchasing insurance would feel calm and safe. It should be noted that the consumer hardly realizing the value of the insurance product, i.e., price, insurance companies require a new approach to pricing strategy formation importance and the same pricing in general.

KEYWORDS: *non-life insurance products, price, additional insurance conditions.*

JEL CODES: G 22, E30, L11, Y10